

**ΠΡΕΣΒΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΣΤΗ ΒΑΡΣΟΒΙΑ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ & ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ**

Ul. Gornoslaska 35, 00-432 Warsaw,

Τηλ. 0048-22-6229466

Fax. 0048-22-6229464

<http://agora.mfa.gr/pl101>

E-mail: ecocom-warsaw@mfa.gr

<https://www.facebook.com/Ambasada.Grecji.w.Polsce>

**ΚΑΝΟΝΙΚΟ
ΑΔΙΑΒΑΘΜΗΤΟ**

27 Μαΐου 2015

ΑΠΦ 2700/ΑΣ 162

ΠΡΟΣ : Υπουργείο Εξωτερικών

Β8 Δ/νση

ΚΟΙΝ.: Ως Πίνακας Αποδεκτών

**Θέμα : Ενημερωτικό σημείωμα για τον τομέα του ηλεκτρονικού εμπορίου
(e-Commerce) στην Ε.Ε. και στη Πολωνία.**

Όπως είναι γνωστό, ο όρος “ηλεκτρονικό εμπόριο, e-commerce” αναφέρεται στην αγορά-πώληση προϊόντων και υπηρεσιών μέσω του Διαδικτύου, ενώ ως επιχειρηματική δραστηριότητα αποτελεί μέρος της συνολικής στρατηγικής του “ηλεκτρονικού επιχειρείν – e-business” μίας επιχείρησης και χρησιμοποιείται με σκοπό την πρόσθεση επιπλέον ροών εισοδήματος.

Το “ηλεκτρονικό εμπόριο” εκτείνεται σε πολλαπλές δραστηριότητες όπως είναι π.χ. η αγορά προϊόντων και υπηρεσιών από καταστήματα μέσω “ηλεκτρονικής” παραγγελίας, η αναζήτηση θέσεως εργασίας, η ηλεκτρονική τραπεζική, η αγορά μετοχών, η συμμετοχή σε δημοπρασία ή η ηλεκτρονική συνεργασία σε έργα έρευνας και ανάπτυξης.

Οι εφαρμογές του “ηλεκτρονικού εμπορίου” καλύπτουν ευρύ φάσμα των εργασιών μίας επιχείρησης (δημόσιας ή ιδιωτικής), φάσμα που εκτείνεται από την ηλεκτρονική διακίνηση πληροφοριών έως την ολοκλήρωση συναλλαγών που αφορούν αγαθά και υπηρεσίες, ενώ ανάλογα με τα συμβαλλόμενα μέρη, το “ηλεκτρονικό εμπόριο” διακρίνεται στους ακόλουθους τύπους:

-**B2B**, “business to business” και αφορά ηλεκτρονικό εμπόριο που διενεργείται μεταξύ επιχειρήσεων.

- **B2C**, “business to consumer” που αφορά ηλεκτρονικό εμπόριο που διενεργείται μεταξύ επιχειρήσεων και καταναλωτών.

-και **Mobile E-commerce**, το οποίο αφορά στο ηλεκτρονικό τηλεφωνικό εμπόριο.

Δεδομένο είναι ότι το “ηλεκτρονικό εμπόριο” μέσω της ευρύτατης χρήσης του διαδικτύου, έχει αλλάξει στο πέρασμα των ετών, σε πολύ μεγάλο βαθμό τον τρόπο με τον οποίο πραγματοποιούνται οι αγορές τόσο στις επιχειρήσεις όσο και στον τελικό πελάτη.

Σύμφωνα με την τελευταία έρευνα του Ευρωβαρόμετρου με τίτλο “Companies engaged in online activities”, η οποία και δημοσιεύθηκε τον Μάιο τ.έ. (http://ec.europa.eu/public_opinion/flash/fl_413_en.pdf) και αφορά στη χρήση του “ηλεκτρονικού εμπορίου” μεταξύ επιχειρήσεων και καταναλωτών στο χώρο της Ε.Ε., προκύπτουν τα εξής:

Αγορές online

- Κατά μ.ό., οι αγορές online από τις ευρωπαϊκές επιχειρήσεις, αντιστοιχούν στο 23,3% του συνόλου των ετήσιων αγορών τους.
- Οι επιχειρήσεις που εδρεύουν στο χώρο της Βορείου και Κεντρικής Ευρώπης, σημειώνουν ποσοστά αγορών online, μεγαλύτερα από τον ανωτέρω ευρωπαϊκό μ.ό.
- Από το σύνολο των επιχειρήσεων που αγοράζουν online, ποσοστό 73% αγοράζει απευθείας από τον ιστότοπο της επιχείρησης/προμηθευτή τους, ποσοστό 45% αγοράζει μέσω μεγάλης διαδικτυακής πλατφόρμας, ενώ ποσοστό 20% αγοράζει μέσω συναλλαγών τύπου “Electronic Data Interchange-EDI-” (π.χ. Direct EDI/Point to Point, EDI via VAN, EDI via AS2, Web EDI, Mobile EDI κλπ).
- Από το σύνολο των επιχειρήσεων που αγοράζουν online, ποσοστό 83,3% των αγορών τους προέρχεται από επιχειρήσεις εντός των εθνικών συνόρων τους, ποσοστό 12,2% προέρχεται από αγορές που διενεργούν εντός των συνόρων της ΕΕ, ενώ το υπόλοιπο 4,5% προέρχεται από αγορές που διενεργούν εκτός συνόρων ΕΕ.
- Από τις επιχειρήσεις που δεν αγοράζουν εκτός των εθνικών τους συνόρων, ποσοστό 59% εξ αυτών δηλώνει ότι δεν σχεδιάζει αγορές εκτός των εθνικών συνόρων στο μέλλον.
- Ως κυριότερες δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι εταιρείες, οι οποίες αγοράζουν online από άλλες επιχειρήσεις εκτός των εθνικών τους συνόρων , είναι : το υψηλό κόστος παράδοσης των προϊόντων, το γεγονός ότι οι εγγυήσεις και το κόστος των επιστροφών είναι πολύ υψηλό και το γεγονός ότι υπάρχει φόβος μη προστασίας των δεδομένων τους.
- Ως κυριότερα προσκόμματα από τις επιχειρήσεις οι οποίες δεν αγοράζουν online, αναφέρονται : το πολύ υψηλό κόστος επίλυσης των τυχόν προβλημάτων/διαφορών στις περιπτώσεις πώλησης εκτός εθνικών συνόρων, το υψηλό κόστος παράδοσης των προϊόντων, και η μη γνώση ξένης γλώσσας για την επικοινωνία με αλλοδαπές εταιρείες.

Πωλήσεις online

- Οι πωλήσεις μέσω “ηλεκτρονικού εμπορίου” από ευρωπαϊκές επιχειρήσεις, αντιστοιχούν κατά μ.ό. στο 25,7% του ετήσιου τζίρου τους.
- Οι επιχειρήσεις που εδρεύουν στο χώρο της Βορείου και Κεντρικής Ευρώπης, σημειώνουν ποσοστά πωλήσεων μέσω “ηλεκτρονικού εμπορίου” μεγαλύτερα από τον ανωτέρω ευρωπαϊκό μ.ό.
- Από το σύνολο των επιχειρήσεων που πωλούν online, ποσοστό 85,4% προέρχεται από πωλήσεις που διενεργούν εντός των εθνικών συνόρων τους, ποσοστό 10,3% προέρχεται από πωλήσεις που διενεργούν εντός των συνόρων της ΕΕ, ενώ το υπόλοιπο 4,3% προέρχεται από πωλήσεις που διενεργούν εκτός συνόρων ΕΕ.
- Ποσοστό 20% των επιχειρήσεων που πωλούν εκτός συνόρων ΕΕ, πωλούν στις ΗΠΑ, ενώ ποσοστό 18% των επιχειρήσεων που πωλούν εκτός συνόρων ΕΕ, πωλούν στην Ελβετία, Νορβηγία και Ισλανδία.
- Από τις επιχειρήσεις που δεν πωλούν εκτός των εθνικών τους συνόρων, ποσοστό 58% εξ αυτών δηλώνει ότι δεν σχεδιάζει πωλήσεις εκτός των εθνικών συνόρων στο μέλλον.
- Ως κυριότερες δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι εταιρείες, οι οποίες δραστηριοποιούνται στο ηλεκτρονικό εμπόριο, είναι : το υψηλό κόστος παράδοσης

των προϊόντων, το γεγονός ότι οι εγγυήσεις και το κόστος των επιστροφών είναι πολύ υψηλό, το γεγονός ότι το κόστος επίλυσης των τυχόν προβλημάτων/διαφορών είναι πολύ υψηλό στις περιπτώσεις πώλησης εκτός εθνικών συνόρων καθώς και το γεγονός ότι η σύνδεση internet είτε εντός της χώρας τους είτε με την άλλη χώρα που θέλουν να συνεργαστούν είναι πολύ αργή.

- Εάν υπήρχε ενιαίο ευρωπαϊκό πλαίσιο κανόνων “ηλεκτρονικού εμπορίου” στα κράτη-μέλη της ΕΕ, ποσοστό 57% των επιχειρήσεων δήλωσαν ότι θα ξεκινούσαν ή θα αύξαναν τις πωλήσεις τους στον ευρωπαϊκό χώρο.

Σύμφωνα με τα στοιχεία του κατωτέρω καταλόγου, από τις επιχειρήσεις 26 Κ-Μ (δεν υπάρχουν στοιχεία για την Κύπρο και την Μάλτα), προκύπτει ότι άνω του ευρωπαϊκού μ.ό., βρίσκονται 17 Κ-Μ, ενώ κάτω του ευρωπαϊκού μ.ό. 9 Κ-Μ. Στην πρώτες θέσεις του καταλόγου βρίσκονται επιχειρήσεις από το Λουξεμβούργο, Λετονία, Ρουμανία, Πολωνία και Βουλγαρία, ενώ στις τελευταίες θέσεις βρίσκονται Ουγγαρία, Ισπανία, Σλοβακία και Ελλάδα.

	Πωλήσεις μέσω διαδικτύου	% στο σύνολο τζίρου
	Ευρωπαϊκός μ.ο.	25,7
	26 Κ-Μ ΕΕ	
1	Λουξεμβούργο	46,4
2	Λετονία	37,2
3	Ρουμανία	36,0
4	Πολωνία	33,9
5	Βουλγαρία	33,9
6	Ην.Βασίλειο	32,5
7	Λιθουανία	32,3
8	Πορτογαλία	31,8
9	Φινλανδία	31,6
10	Τσεχία	30,1
11	Σλοβενία	29,8
12	Γερμανία	29,3
13	Ιρλανδία	29,3
14	Εσθονία	28,0
15	Σουηδία	26,6
16	Γαλλία	26,5
17	Ολλανδία	26,0
18	Αυστρία	25,4
19	Κροατία	23,6
20	Δανία	23,0
21	Ιταλία	22,7
22	Βέλγιο	22,1
23	Ουγγαρία	20,3
24	Ισπανία	20,0
25	Σλοβακία	19,2
26	Ελλάδα	18,3

Πέραν των ανωτέρω και σταχυολογώντας τα υπόλοιπα στοιχεία της έρευνας, όσον αφορά στις πολωνικές και ελληνικές επιχειρήσεις, αναφέρονται τα εξής :

Πολωνικές Επιχειρήσεις :

- 93% των πολωνικών επιχειρήσεων, πωλούν εντός Πολωνίας.
- 73% θεωρεί υψηλό το κόστος παράδοσης σε άλλες ευρωπαϊκές επιχειρήσεις.
- 70% θεωρεί ως κύριο πρόβλημα συναλλαγής με τις άλλες ευρωπαϊκές επιχειρήσεις, το πρόβλημα των εγγυήσεων και των επιστροφών.
- 60% θεωρεί την έλλειψη γνώσης ξένης γλώσσας ως αποτρεπτικό παράγοντα συνεργασίας με άλλες ευρωπαϊκές επιχειρήσεις.
- 49% των πολωνικών επιχειρήσεων βρίσκουν συνεργάτες μέσω μεγάλης διαδικτυακής πλατφόρμας.
- 48% θεωρεί την άγνοια της ευρωπαϊκής νομοθεσίας ως κύριο εμπόδιο για τις συναλλαγές εντός της ΕΕ.
- 41% θεωρεί αργή τη σύνδεση του internet στην Πολωνία.
- 31% θεωρεί ότι τα πνευματικά δικαιώματα καθώς και το γεγονός των υψηλών τους τιμών, είναι το κύριο εμπόδιο για πώληση σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες.

Ελληνικές Επιχειρήσεις :

- 84% θεωρεί υψηλό το κόστος παράδοσης σε άλλες ευρωπαϊκές επιχειρήσεις.
- 45% θεωρεί ως πρόβλημα συναλλαγής με τις άλλες ευρωπαϊκές επιχειρήσεις, το θέμα της αλλαγής ετικέτας του προϊόντος τους.
- 40% θεωρεί αργή τη σύνδεση του internet στην Ελλάδα.
- 29% θεωρεί ότι τα πνευματικά δικαιώματα καθώς και το γεγονός των υψηλών τους τιμών, είναι το κύριο εμπόδιο για πώληση σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες.
- 16% των ελληνικών επιχειρήσεων, υποστηρίζουν ότι οι ξένοι πελάτες ζητούν διαφορετική τιμή από την τιμή πώλησης στην Ελλάδα.
- 8,9% των ελληνικών επιχειρήσεων, πωλούν εκτός Ελλάδος.

Πέραν της ανωτέρω έρευνας του Ευρωβαρόμετρου, όσον αφορά στην Πολωνία και στον τομέα του “ηλεκτρονικού εμπορίου”, σύμφωνα με επίσης πρόσφατη δημοσιευμένη έρευνα του Πολωνικού Επιμελητηρίου για την Ψηφιακή Οικονομία “E-Commerce Polska” <http://ecommercepolska.pl/en/> , η οποία και συγκεντρώνει στοιχεία του 2014 (η πλήρης έρευνα παρατίθεται στο [link http://ecommercepolska.pl/files/1414/2537/4456/Ecommerce for foreign investors.pdf](http://ecommercepolska.pl/files/1414/2537/4456/Ecommerce%20for%20foreign%20investors.pdf) προκύπτουν τα εξής :

Στην Πολωνία των 38.5 εκ. κατοίκων, η βαθμός σύνδεσης με το διαδίκτυο είναι πολύ υψηλός καθώς περίπου 9 εκ. από τα συνολικά 13.5 εκ. νοικοκυριά είναι συνδεδεμένα, κατατάσσοντας την Πολωνία στις χώρες με την μεγαλύτερη αύξηση στον κλάδο του “ηλεκτρονικού εμπορίου” μεταξύ των χωρών της Κ.Ευρώπης.

Ο συνολικός τζίρος του κλάδου κατά το 2009 ήταν 2.5 δισ.Ευρώ, το 2013 ανήλθε στα 5.2 δισ.Ευρώ, το 2014 υπολογίζεται να φθάσει στα 6.2 δισ.Ευρώ ενώ το 2020 αναμένεται να εκτιναχθεί στα 25 δισ.Ευρώ.

Ο αριθμός των ατόμων που χρησιμοποιεί τις υπηρεσίες του “ηλεκτρονικού εμπορίου” ανέρχεται στα 10 εκ. περίπου, εκ των οποίων το 75% δηλώνει ότι αγοράζει online τουλάχιστον μία φορά/ετησίως, ενώ το 46% εξ αυτών δηλώνει ότι επισκέπτεται συχνά e-shops με τη μέση ετήσια δαπάνη αγορών ανά καταναλωτή να ανέρχεται στα περίπου 500 Ευρώ.

Παράλληλα περίπου 77% εξ αυτών αγοράζει μόνο από πολωνικά e-shops, ενώ το υπόλοιπο 23% αγοράζει και από αλλοδαπά e-shops. Ο αριθμός των πολωνικών e-shops ανέρχεται σε περίπου 15.000 εκ των οποίων όμως, μόλις περίπου 100 συγκεντρώνουν τις προτιμήσεις άνω του 1% των πολωνών καταναλωτών.

Δημοφιλέστεροι ιστότοποι τους οποίους και επισκέπτεται η πλειοψηφία από τους 10 εκ. προαναφερόμενους καταναλωτές, αναδεικνύονται αυτοί των δημοπρασιών, ενώ στην συνέχεια ακολουθούν οι πλατφόρμες πώλησης και οι πλατφόρμες σύγκρισης τιμών.

20 Μεγαλύτερα websites online πωλήσεων στην Πολωνία

Επωνυμία	Κατηγορία	Χρήστες
allegro.pl	Πλατφόρμα πωλήσεων	12.415.993
ceneo.pl	Πλατφόρμα Σύγκρισης Τιμών	5.791.824
zalando.pl	Πώληση Ρούχων	2.398.928
skapiec.pl	Πλατφόρμα Σύγκρισης Τιμών	2.080.166
okazje.info.pl	Πλατφόρμα Σύγκρισης Τιμών	1.961.291
Groupon.pl	Πλατφόρμα Ευκαιρίας Αγορών	1.858.806
euro.com.pl	Πώληση Ηλεκτρονικών	1.824.977
empik.com	Πώληση Βιβλίων	1.798.460
doz.pl	Πώληση Φαρμακευτικών	1.588.116
domodi.pl	Πώληση Ρούχων	1.555.075
nokaut.pl	Πλατφόρμα Σύγκρισης Τιμών	1.530.740
merlin.pl	Πώληση Βιβλίων	1.526.659
leroyermerlin.pl	Είδη Σπιτιού	1.474.878
bonprix.pl	Πώληση Ρούχων	1.368.473
mediamarkt.pl	Ηλεκτρικά-Ηλεκτρονικά Είδη	1.320.318
alibaba.com	Πλατφόρμα πωλήσεων	1.290.312
twenga.pl	Πλατφόρμα Σύγκρισης Τιμών	1.283.854
agito.pl	Ηλεκτρονικά Είδη	1.162.050
aliexpress.com	Πλατφόρμα πωλήσεων B2C	1.146.279
mediaexpert.pl	Ηλεκτρονικά Είδη	1.123.918

Όσον αφορά στα δημογραφικά στοιχεία των καταναλωτών :

- 38% εξ αυτών ανήκουν στην ηλικιακή ομάδα 25-34
- 26% εξ αυτών ανήκουν στην ηλικιακή ομάδα 35-49
- 26% εξ αυτών ανήκουν στην ηλικιακή ομάδα 15-24
- 11% εξ αυτών ανήκουν στην ηλικιακή ομάδα 50+

Όσον αφορά στα στοιχεία εκπαίδευσης των καταναλωτών :

- 19% εξ αυτών ανήκουν στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση
- 45% εξ αυτών ανήκουν στην δευτεροβάθμια εκπαίδευση
- 35% εξ αυτών ανήκουν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση

Όσον αφορά στον τόπο κατοικίας των καταναλωτών :

- 24% εξ αυτών κατοικούν σε αγροτικές περιοχές

- 45% εξ αυτών κατοικούν σε πόλεις μέχρι 200 χιλ. κατοίκων
- 35% εξ αυτών κατοικούν σε πόλεις άνω των 200 χιλ. κατοίκων

Από το σύνολο των πολωνών καταναλωτών online, 53% εξ αυτών είναι γυναίκες και 47% είναι άνδρες. Παράλληλα από το σύνολο των προϊόντων που αγοράζουν οι γυναίκες, οι κυριότερες ομάδες είναι προϊόντα όπως : ρούχα και αξεσουάρ μόδας, βιβλία-cd-ταινίες καθώς και εισιτήρια (κινηματογράφος, θέατρο), ενώ από το σύνολο των προϊόντων που αγοράζουν οι άνδρες, οι κυριότερες ομάδες είναι προϊόντα όπως : ηλεκτρονικός και οικιακός εξοπλισμός, βιβλία-cd-ταινίες καθώς και Η/Υ.

Ως κύρια πλεονεκτήματα χρησιμοποίησης του “ηλεκτρονικού εμπορίου” για αγορά αγαθών ή υπηρεσιών αναφέρονται τα εξής :

- Ο μικρός χρόνος έρευνας που απαιτείται
- Η φθηνότερη τελική τιμή
- Η ευκολία αναζήτησης

Τέλος ως κυριότερα e-shops ανά κατηγορία στην Πολωνία, αναφέρονται τα εξής :

ONLINE DEPARTMENT STORES

- leroymerlin.pl (online επισκέπτες 1.474.878)
- alibaba.com
- aliexpress.com
- tchibo.pl
- amazon.com

ONLINE CLOTHING STORES

- zalando.pl (online επισκέπτες 2.398.928)
- bonprix.pl
- deichmann.com
- sizeer.com
- reserved.com

ONLINE ELECTRONICS STORES

- euro.com.pl (online επισκέπτες 1.824.977)
- mediamarkt.pl
- agito.pl
- mediaexpert.pl
- saturn.pl

ONLINE PHARMACIES

- doz.pl (online επισκέπτες 1.518.116)
- i-apteka.pl
- aptekagemini.pl

- cefarm24.pl
- aptekaslونik.pl

ONLINE BOOKSTORES

- empik.com (online επισκέπτες 1.824.977)
- merlin.pl
- matras.pl
- gandalf.com.pl
- audioteka.pl

ONLINE PERFUMES AND COSMETICS STORES

- douglas.pl (online επισκέπτες 330.318)
- iperfumy.pl
- sephora.pl
- yves-rocher.pl
- beglossy.pl

STORES WITH CHILDREN'S PRODUCTS

- smyk.com (online επισκέπτες 598.503)
- 51015kids.eu
- endo.pl

Ο Προϊστάμενος

Παντελής Γιαννούλης
Σύμβουλος ΟΕΥ Α΄

Πίνακας Αποδεκτών

1. Υπουργείο Εξωτερικών
 - Γραφείο κ. Γενικού Γραμμ. ΔΟΣ & ΑΣ
 - Γραφείο κας Β' Γεν. Δ/ντριας
 - B1 & B4 Δ/νσεις
2. Σύνδεσμο Ελληνικών Επιχειρήσεων & Βιομηχανιών (Σ.Ε.Β.)
3. Σύνδεσμο Βιομηχανιών Βορείου Ελλάδος (Σ.Β.Β.Ε.)
4. Σύνδεσμο Ελληνικών Βιομηχανιών Τροφίμων
5. Σύνδεσμο Επιχειρήσεων Λιανικών Πωλήσεων Ελλάδος
6. Εθνική Συνομοσπονδία Ελληνικού Εμπορίου
7. Πανελλήνιο Σύνδεσμο Εξαγωγέων
8. Σύνδεσμο Εξαγωγέων Βορείου Ελλάδος
9. Σύνδεσμο Εξαγωγέων Κρήτης
10. Κεντρική Ένωση Επιμελητηρίων Ελλάδος (Κ.Ε.Ε.Ε.)
11. Εμπορικό & Βιομηχανικό Επιμελητήριο Αθήνας
12. Εμπορικό & Βιομηχανικό Επιμελητήριο Αγρινίου
13. Εμπορικό & Βιομηχανικό Επιμελητήριο Βοιωτίας
14. Εμπορικό & Βιομηχανικό Επιμελητήριο Δωδεκανήσου
15. Εμπορικό & Βιομηχανικό Επιμελητήριο Ηρακλείου
16. Εμπορικό & Βιομηχανικό Επιμελητήριο Θεσ/νίκης
17. Εμπορικό & Βιομηχανικό Επιμελητήριο Ιωαννίνων
18. Εμπορικό & Βιομηχανικό Επιμελητήριο Καβάλας
19. Εμπορικό & Βιομηχανικό Επιμελητήριο Καστοριάς
20. Εμπορικό & Βιομηχανικό Επιμελητήριο Κυκλάδων
21. Εμπορικό & Βιομηχανικό Επιμελητήριο Κοζάνης
22. Εμπορικό & Βιομηχανικό Επιμελητήριο Λακωνίας
23. Εμπορικό & Βιομηχανικό Επιμελητήριο Λασιθίου
24. Εμπορικό & Βιομηχανικό Επιμελητήριο Λάρισας
25. Εμπορικό & Βιομηχανικό Επιμελητήριο Λέσβου
26. Εμπορικό & Βιομηχανικό Επιμελητήριο Μαγνησίας
27. Εμπορικό & Βιομηχανικό Επιμελητήριο Μεσσηνίας
28. Εμπορικό & Βιομηχανικό Επιμελητήριο Ξάνθης
29. Εμπορικό & Βιομηχανικό Επιμελητήριο Πειραιώς
30. Εμπορικό & Βιομηχανικό Επιμελητήριο Πάτρας
31. Εμπορικό & Βιομηχανικό Επιμελητήριο Ρεθύμνου
32. Εμπορικό & Βιομηχανικό Επιμελητήριο Τρικάλων
33. Εμπορικό & Βιομηχανικό Επιμελητήριο Φθιώτιδας
34. Εμπορικό & Βιομηχανικό Επιμελητήριο Χανίων
35. Βιοτεχνικό Επιμελητήριο Αθήνας
36. Βιοτεχνικό Επιμελητήριο Πειραιά
37. Βιοτεχνικό Επιμελητήριο Θεσ/νίκης